

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10) na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 95. sjednici, održanoj dana 11.05.2017. godine, donosi

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih porodica u 2016. godini, Ministarstva za boračka pitanja, kao obrađivača.

II.

Informacija iz tačke I ovog Zaključka, nalazi se u prilogu i čini sastavni dio Zaključka.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/17.
Datum, 11.05.2017. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,
1x a/a.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA**

I N F O R M A C I J A
o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i
članova njihovih porodica u 2016.godini

Zenica, april 2017. godine

DIO PRVI - UVOD

Ova informacija obuhvata sprovedenu medicinsku rehabilitaciju - fizičku i mentalnu, u protekloj 2016. godini za pripadnike branilačke populacije: ratne vojne invalide (RVI), demobilizirane branioce (DB) i članove porodica branilaca, (PPB), koji su djelomično ili potpuno izgubili svoju radnu sposobnost zbog ratnih povreda i oboljenja u vezi sa vršenjem vojnih dužnosti u ratu, kao i za druge osobe koji imaju status pripadnika branilačke populacije, a zadobili su povrede ili su oboljeli nakon rata.

U skladu sa važećim propisima, provedena je rehabilitacija i za jedan broj članova uže porodice umrlih RVI, dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, članove porodice dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, te udovica umrlih demobiliziranih branilaca i roditelja umrlih ratnih vojnih invalida i demobiliziranih branilaca.

DIO DRUGI - MEDICINSKA REHABILITACIJA

POGLAVLJE I. SVRHA MEDICINSKE REHABILITACIJE

Osnovni cilj rehabilitacije je da se kroz medicinski proces postigne osposobljavanje za samostalan rad i život osoba koje su djelimično ili potpuno izgubile svoju radnu sposobnost zbog ratne povrede, oboljenja ili urođene mane.

Medicinska rehabilitacija u suštini, predstavlja početak i prvu fazu vrlo složenog rehabilitacionog procesa. Ona obuhvata sve one aktivnosti koje se obavljaju u zdravstvenim ustanovama poslije nastanka povrede ili oboljenja, a koje traju sve dok se ne postigne maksimalno medicinsko osposobljavanje.

Dakle, svrha ili cilj medicinske rehabilitacije jeste u tome da se upotrebom savremenih metoda liječenja u medicinskim ustanovama zaustavi proces oboljenja, saniraju nastale patološke promjene i oštećenja, odnosno da se poremećene funkcije organizma što je moguće više vrate u svoje normalno stanje kakvo je postojalo prije nastanka povrede ili oboljenja.

Svrha rehabilitacije nije samo izlječenje ili ublaženje bolesti, nego i maksimalno osposobljavanje organizma u somatskom i psihičkom funkcionisanju, što se postiže razvijanjem u najvećoj mogućoj mjeri, preostalih fizičkih i psihičkih osobina. Ubrzani napredak medicine danas omogućava takve terapijske i funkcionalne zahvate, kojim se postiže takav efekat medicinskom rehabilitacijom da se najveći dio povrijeđenih i oboljelih osoba može vratiti svojim profesionalnim i drugim aktivnostima, odnosno da se preostala zdravstvena i radna sposobnost što više poboljša. Sve terapije i metode su pod strogim nadzorom specijalista fizijatara, fizioterapeuta i drugog medicinskog osoblja, a što je itekako potrebno velikom broju pripadnika branilačke populacije.

Od velike važnosti je da se od samog početka liječenja ili medicinskog djelovanja u lječilištu misli na budućnost liječenog, odnosno na njegovo sadašnje i buduće funkcionisanje. Ovo je od značajnog uticaja na terapijski plan, na **indikacije** i **tehniku** različitih zahvata koji se u tretmanu primjenjuju i koji se stalno osavremenjuju.

Očekivani efekti takve medicinske rehabilitacije su poboljšanje zdravstvenih mogućnosti, a i psihičke uravnoteženosti, te bezbolnije obavljanje svakodnevnih aktivnosti čime se neposredno utiče i na socijalno i ekonomsko, odnosno profesionalno stanje liječenog.

POGLAVLJE II. BANJSKO-FIZIKALNO LIJEČENJE

U periodu primjene medicinske rehabilitacije u cjelini, izrasla je i razvila se posebna specijalistička grana u vidu fizikalne medicine ili fizikalne terapije, odnosno liječenja, koja se dobrim dijelom i svojim aktivnostima bavi razvijanjem i sprovođenjem rehabilitacije.

U ostvarivanju dopunskih oblika i prava za korisnike branilačko-invalidske zaštite, razvijena je i već ustaljena praksa upućivanja pripadnika branilačke populacije na medicinsku rehabilitaciju, odnosno fizikalno liječenje u prirodnim lječilištima u kojima se u procesu liječenja u terapiji primjenjuje, pored prirodnog faktora (termalne mineralne vode) i fizikalno liječenje ili kako se uobičajeno naziva takav oblik medicinske rehabilitacije, odnosno takva terapija - banjsko-fizikalno liječenje (BFL).

S tim u vezi, a zahvaljujući postojanju prirodnih lječilišta u Federaciji Bosne i Hercegovine, u proteklom periodu, od kada se u Budžetu Kantona utvrđuju sredstva za medicinsku rehabilitaciju, u njenom sprovođenju uglavnom smo se fokusirali na banjsko-fizikalno liječenje kod koga je posebna pažnja stavljena na maksimalnu upotrebu prirodnog faktora u liječenju, u konkretnim slučajevima upotrebu hidro-terapijskih procedura.

Preduslov ovog načina liječenja je postojanje indicirajućeg oboljenja, prije svega, na lokomotornom aparatu. To se odnosi na bolesti zglobova, kostiju i mišića, zatim nervnog sistema (moždani udar, išijas, lezija nerava), određene bolesti kože, bolesti krvnih sudova, zatim tu su i posljedice upalnih procesa u trbušnoj duplji, hronične intoksikacije, posttraumatska stanja lokomotornog sistema, bolesti kardiovaskularnog sistema te neka ginekološka oboljenja. Značajno je navesti da se banjsko-fizikalno liječenje primjenjuje i kod invalida-amputiraca koji nemaju navedena indicirajuća oboljenja, ali to se čini u cilju jačanja mišićnog tkiva bataljka kod protetisanja, odnosno prilagođavanje proteza i drugih ortopedskih pomagala njegovim tjelesnim osobinama.

U porastu su kardiovaskularna oboljenja pripadnika branilačke populacije kojima je odmah nakon oboljenja-udara ili operativnog zahvata neophodna kardio-rehabilitacija i iz te potrebe po navedenom kriteriju Komisija je u ovoj izvještajnoj godini na istu poslala 7 pripadnika branilačke populacije koja su se realizovala u RRC „Fojnica“-kardio-rehabilitacija u Fojnici. Važno je napomenuti da je mišljenje ljekara specijalista da kardio-rehabilitaciju treba realizovati odmah i jednom po operativnom zahvatu, a drugi put ako ima i druge indikacije za BFL. Komisija je u skladu navedenog i radila u protekloj kalendarskoj godini, mada je razmatranih zahtjeva sa ovom vrstom oboljenja bilo tri puta više.

Medicinska rehabilitacija se ne primjenjuje kod osoba koje, i pored indicirajućih oboljenja za takvo liječenje, imaju i druga oboljenja koja su kontraindikativna na hidroterapiju i kod kojih bi primjena iste, odnosno primjena hidroterapije, mogla dovesti do pogoršanja zdravstvenog stanja. Nažalost, sve je više zahtjeva takve vrste i iz razloga da bar malo olakšaju tegobe korisnika. Komisija je u izvještajnoj godini razmatrajući zahtjeve uputila 28 branioca na liječenje Odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju KB Zenica u Zenici.

Danas već postoje naznake za proširenjem oblika medicinske rehabilitacije korištenjem i drugih prirodnih faktora za određene oblike i procese rehabilitacije, koje bi se mogle sprovesti na moru ili u planinskim uvjetima u toku kalendarske godine. Pomena radi, dugi niz godina sprovodi se aktivnost sedmodnevne rehabilitacije 100% RVI I grupe Kantona (slijepih i slabovidnih osoba) na moru u ljetnom periodu, ali i ovu grupu invalida ne štede i druge bolesti, pa je već sada iskazana potreba i za ovom vrstom liječenja, te je ove godine Komisija uputila četiri slijepa invalida sa pratiocem u RRC „Fojnica“ u Fojnici.

DIO TREĆI - NORMATIVNA REGULATIVA

POGLAVLJE I. ZAKONSKI PROPISI

Pravo na medicinsku rehabilitaciju pripadnika branilačke populacije kao pravo koje se ostvaruje na nivou Kantona regulisano je odredbama člana 9 - 12 Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Sl.novine ZDK" br. 1/14.) te odredbama Uredbi o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih porodica u banjsko-klimatskim lječilištima ("Sl.novine ZDK" br. 4/14) (u daljem tekstu: Uredbe), koju je Vlada Kantona donijela kao podzakonski akt,

a istim su regulisani uvjeti, način i postupak ostvarivanja ovog prava.

Uredbom su obuhvaćeni način i postupak podnošenja zahtjeva, formiranje odgovarajućih evidencija, uvedena je obaveza predočavanja odgovarajuće medicinske dokumentacije sa dijagnosticiranim indicirajućim oboljenjima, pripadnost odgovarajućoj kategoriji branilačke populacije, vrijeme provedeno u OS BiH, stepen tjelesnog oštećenja (invaliditeta), ratna odlikovanja i drugo.

U praksi se primjena odredaba Uredbe pokazala potpuno opravdanom i ostvareni su izvanredni rezultati. Eliminirane su sve mogućnosti neopravdanog upućivanja na rehabilitaciju, kao i mogućnosti svođenja iste na zdravstveni turizam ili rekreativnu aktivnost.

POGLAVLJE II. KOMISIJA

Na nivou Ministarstva za boračka pitanja Kantona imenovana je od strane Ministra stručna Komisija za odobravanje upućivanja branilaca i članova njihovih porodica u lječilišta, sastavljena od tri ljekara-specijalista, od kojih su dva specijaliste fizijatrije, jedan specijalista interne medicine i službenik Ministarstva koji je ujedno i sekretar Komisije, sa zadatkom da razmatra zahtjeve i vještači medicinsku dokumentaciju pripadnika branilačke populacije za upućivanje na medicinsku rehabilitaciju i utvrđuje prijedloge pripadnika branilačke populacije kojima bi po medicinskim indikacijama trebalo odobriti istu.

Komisija ne odobrava medicinsku rehabilitaciju u slučajevima kada je to neosnovano i neopravdano, u slučajevima nepostojanja kontinuiteta u liječenju, odnosno kod pacijenata koji nisu u posljednjih godinu dana liječeni od oboljenja zbog kojeg se upućuju na medicinsku rehabilitaciju, zatim kada je obavljen po jedan specijalistički pregled kod fizijatra ili interniste prije podnošenja zahtjeva za korištenje medicinske rehabilitacije, kada u nalazima specijaliste nema preporuke za navedenu vrstu liječenja ili je izražena neosnovana želja apliciranja za medicinsku rehabilitaciju. S tim u vezi Komisija je tražila 22 dopune zahtjeva tj. nove medicinske nalaze od strane drugih specijalista, te po 4 zahtjeva je preporučila drugu vrstu liječenja. Posebno se ne odobrava medicinska rehabilitacija koja bi bila kontraindikativna, ali u takvima slučajevima Komisija uvijek svojim zaključkom predlaže daljnji medicinski tretman, a isto uslovljava sa nemogućnosti podnošenja novog zahtjeva sve dok se ne otkloni, odnosno izlječi oboljenje koje je kontraindikativno sa vremenskim rokom od jedne godine. Tako su u toku izvještajnog perioda iz razloga oboljenja koja su kontraindikativna na hidroterapiju odbijeno 49 zahtjeva i 15 žalbi. Napominjemo da je svake godine sve više odbijanja iz navedenog razloga što znači da mnogi naši korisnici osim oboljenja koja zahtjevaju ovu vrstu liječenja, imaju i druga, u najvećem broju veoma teška oboljenja koja su kontraindikativna na hidroterapiju.

POGLAVLJE III. KORISNICI, PERIOD LIJEČENJA I LJEČILIŠTA

Korisnici medicinske rehabilitacije su: ratni vojni invalidi sa stepenom invalidnosti 70% i više, dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja, ostali ratni vojni invalidi, demobilizirani branioци koji su u periodu od 06.04.1992. do 23.12.1995.godine u sastavu Oružanih snaga proveli najmanje 24 mjeseca odnosno 12 mjeseci, ukoliko su u OS pristupili kao maloljetna lica ili neposredno po punoljetstvu, članovi porodica šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca i umrlih ratnih vojnih invalida, članovi uže porodice poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, učesnici narodnooslobodilačkog-antifašističkog rata 1941-1945.godine, čiji je status utvrđen rješenjem nadležnog organa. Članom 3. Uredbe definisani su i posebni korisnici prava: udovice umrlih demobiliziranih branilaca koji su u redovima Oružanih snaga proveli najmanje dvije godine i koje su sa istim živjele u braku najmanje dvije posljednje godine dana prije smrti, pod uvjetom da nisu stupile u brak ili vanbračnu zajednicu i roditelji umrlih ratnih vojnih invalida ili demobiliziranih branilaca koji su u redovima Oružanih snaga proveli najmanje dvije godine, ukoliko su ih isti izdržavali posljednju godinu dana prije smrti. Pravo na medicinsku rehabilitaciju

navedeni mogu koristiti pod uvjetom da imaju prebivalište na području Kantona u trajanju od najmanje dvije godine neprekidno, osim povratnika u Republiku Srpsku. Takođe kao posebni slučajevi korištenja prava u lječilištima izuzetno mogu biti upućeni u toku jedne kalendarske godine od sedam do deset dana, a u okviru priprema za takmičenja, i članovi invalidskih sportskih klubova i reprezentacije u invalidskom sportu, kao i pojedinci, ratni vojni invalidi-sportisti.

Komisija po potrebi i preporuci specijalista odobrava pratioce za korisnike dodatka za njegu i pomoć drugog lica, kao i drugim korisnicima prava čija je ukupna nesposobnost jednaka nesposobnosti korisnika dodatka za njegu i pomoć drugog lica, za period boravka u lječilištu i istom se osigurava smještaj i hrana. Takođe korisniku prava se, u slučaju potrebe, može odobriti pratilac u vrijeme odlaska u lječilište i povratka iz lječilišta, ali do sada nisu zabilježeni ovakvi slučajevi.

Kao racionalan period liječenja utvrđen je period od 14 dana, ali isključivo na prijedlog liječnika specijaliste fizijatra u lječilištu i u rijetkim slučajevima, medicinska rehabilitacija se može produžiti do 28 dana. U izvještajnoj godini nije bilo slučajeva kojim je traženo produženje boravka u lječilištima.

Predhodnih godina, kao i u izvještajnoj godini, medicinska rehabilitacija se sprovodila u Banjsko-rekreacionom centru "Aquaterrm" u Olovu, Rekreativno-rehabilitacionom centru "Fojnica" u Fojnici i Centru za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko liječenje "Ilidža" u Gradačcu, sa kojima su, poslije sprovedenog javnog poziva 2015. godine sklopljeni ugovori sa rokom važenja do decembra 2017. godine. Cijena 1 BO dana (smještaj u dvokrevetnim i trokrevetnim sobama, tri obroka dnevno, pregled ljekara, kompletna fizikalna i medicinska procedura) iznosi u JZU BRC „Aquaterrm“ Olovo 52,00KM, u JU CMR „Fojnica“ Fojnica 65,00 KM i u Centru za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko liječenje "Ilidža" Gradačac 55,00 KM.

Evidentno je da se iz godine u godinu povećava broj korisnika u ovom lječilištu, jer su nivoom zdravstvenih i drugih usluga pruženih u ovom lječilištu prije svega zadovoljni sami korisnici i u vezi sa tim nije bilo zapaženih nedostataka ili upućenih primjedbi. Da bi zadovoljilo potrebe korisnika lječilište u kontinuitetu radi na poboljšanju uslova boravka i zdravstvenih usluga, te je u zadnjih par godina izvršena i dogradnja jednog sprata i adaptacija postojećeg dijela i ugradnja lifta, a sve u cilju zadovoljavanja potreba korisnika.

U RRC "Fojnica" upućuju se na liječenje teško pokretni ili potpuno nepokretni pacijenti, jer objekti tog lječilišta za razliku od "Aquaterrma" raspolažu pored liftova i pristupnim rampama (kojima je dostupan pristup svakom dijelu lječilišta svim vrstama pacijenata), a i zdravstvenim uslugama koje zadovoljavaju potrebe navedenih korisnika. Također se posljednjih godina u to lječilište upućuju i pripadnici branilačke populacije kojima je predložena kardio-vaskularna rehabilitacija, budući da je lječilište osposobljeno za istu.

U banju "Ilidža" Gradačac upućivani su, uglavnom, pripadnici branilačke populacije iz općina koje geografski gravitiraju tom lječilištu. I ovo lječilište raspolaže liftom i veoma dobrim uvjetima za boravak, te po mišljenju korisnika ista ni u jednom pogledu ne zaostaje za druga dva lječilišta. U 2016.godini usluge ovog lječilišta su koristili i RVI iz Zenice, a i prethodnih godina bilo je interesovanja za korištenjem usluga ove banje od iste kategorije branilaca.

DIO ČETVRTI - MEDICINSKA REHABILITACIJA U 2016.GODINI

Komisija se po pravilu sastajala svakih 14 dana, te je u 2016.godini održala 24 zasjedanja. Na istim je razmatrala i vještačila medicinsku i drugu dokumentaciju za 750 pripadnika branilačke populacije koji su aplicirali za medicinsku rehabilitaciju i za 148 žalbi. Zahtjevi su podnešeni i kompletirani od strane općinskih službi nadležnih za branilačko-invalidsku zaštitu Kantona. Odobreni su zahtjevi za 349 pripadnika branilačke populacije uključujući i 17 pratilaca. U izvještajnom periodu nije bilo zahtjeva za upućivanje sportista/klubova na pripreme pred početak takmičarske sezone, kao ni pojedinaca, ratnih vojnih invalida sportista.

Za 401 prijedlog kojima nije odobrena medicinska rehabilitacija Komisija je donjela određene zaključke sa adekvatnim prijedlozima. Bitno je napomenuti da je u ovom izvještajnom periodu u znatnom porastu odbijanje zahtjeva iz razloga kontraindikacija na hidroterapiju, što daje realnu sliku o zdravstvenom stanju ove populacije. Na zaključke Komisije o upućivanju na liječenje u prirodna lječilišta izjavljeno je 148 žalbi od kojih je za 117 Komisija potvrdila svoj ranije doneseni zaključak, a u 31 slučaj odobrena je medicinska rehabilitacija, jer je dokumentacija naknadno dopunjena sa odgovarajućim medicinskim nalazima ili je postupljeno po zaključku Komisije, kao npr. da je obavljen fizikalni tretman kod nadležnog fizijatra, dostavljen nalaz fizijatra i interniste u skladu sa odredbama Uredbe, itd. (sa preporkom za rehabilitaciju i ne stariji od 30 dana) poslije čega je ponovno uslijedio prijedlog da se obavi i tretman u prirodnom lječilištu. U izvještajnom periodu nije bilo podnesene nijedne tužbe Kantonalnom sudu u Zenici.

Od odobrenih 349 rehabilitacija pripadnika branilačke populacije, 158 odnosno 45,27% je upućeno u „Aquaterrm“ Olovo, a 114 odnosno 32,66% u „Fojnicu“ Fojnica i 77 odnosno 22,07% u „Ilidža“ Gradačac.

U odnosu na uspostavljene proporcije korisnika po kategorijama u okviru branilačke populacije, realizacija je bila slijedeća:

- Ratni vojni invalidi ..... 166 (47,56 %)
- Pratioci.....17 (4,87 %)
- Demobilizirani branici .....123 (35,24 %)
- Članovi porodica poginulih branilaca..... 43 (12,32 %)

Proporcija korisnika približno je ostvarena u postavljenim omjerima. Suština je u tome da je u odlučivanju o upućivanju na liječenje dominantan uvjet bio da je postojala potreba za takvim liječenjem (indiciirajuće oboljenje, apsolutno i češće relativno, kontinuirano liječenje), a ne formalna pripadnost odgovarajućoj kategoriji. Također vodilo se računa da se ne upućuju branici prije isteka roka od jedne (kalendarske) godine i o tome da ukoliko nema posebne potrebe, bez obzira na kategoriju korisnika, da se rehabilitacija ne obavlja svake kalendarske godine. Veliki pritisak porodica šehida uslovalo je da Komisija i ove godine odobri nekoliko zahtjeva onim podnosiocima koji su u poodmakloj starosnoj dobi i koji nikada nisu koristili BKL, a nalaze se na evidencijama Ministarstva. Također evidentan je i broj odbijenih zahtjeva korisnika (4) koji su tražili pratioca iz razloga što istim u lječilištima pomaže osoblje i pratioci nisu od posebnog značaja u toku liječenja, a i cijena boravka pratioca u lječilištu i korisnika medicinske rehabilitacije je u svim lječilištima potpuno ista. Napominjemo da je u toku izvještajnog perioda i 12 DNRP koristilo ovaj vid liječenja i da se broj podnesenih zahtjeva ove kategorije branilaca iz godine u godinu povećava.

U narednim tabelarnim pregledima sadržani su podaci o broju korisnika po općinama, kategoriji kojoj pripadaju i u kojim lječilištima je obavljena medicinska rehabilitacija.

Tabela br. 1.

Ukupno odobreno banjsko-fizikalno liječenje u tri prirodna lječilišta

Općina	Predloženo		O D O B R E N O				
	zahtjevi	žalbe	RVI	DB	PPB	Pratioci	Svega
Breza	15	1	3	-	1	2	6
Doboj Jug	23	4	5	3	1	-	9
Kakanj	37	3	4	4	1	-	9
Maglaj	70	10	11	13	9	2	35
Olovo	14	1	6	3	2	-	11
Tešanj	120	25	32	16	7	1	56
Usora	10	-	3	2	-	-	5
Vareš	11	4	4	2	-	-	6
Visoko	44	7	12	2	3	-	17
Zavidovići	125	36	28	29	3	5	65
Zenica	255	56	51	41	16	6	114
Žepče	26	1	7	8	-	1	16
SVEGA:	750	148	166	123	43	17	349

Tabela br. 2.

Odobreno banjsko-fizikalno liječenje u BRC»Aquaterm» u Olovu

Općina	Predloženo	O D O B R E N O				
		RVI	DB	PPB	Pratioci	Svega
Breza		1	-	-	-	1
Doboj Jug		1	1	-	-	2
Kakanj		2	4	1	-	7
Maglaj		2	7	3	-	12
Olovo		3	2	2	-	7
Tešanj		7	4	2	-	13
Usora		-	1	-	-	1
Vareš		2	2	-	-	4
Visoko		8	1	1	-	10
Zavidovići		15	13	2	-	30
Zenica		18	31	14	-	63
Žepče		3	5	-	-	8
SVEGA:		62	71	25	-	158

Tabela br. 3.

Odobreno banjsko-fizikalno liječenje u RRC»Fojnica» u Fojnici

Općina	Predloženo	O D O B R E N O				
		RVI	DB	PPB	Pratioci	Svega
Breza		2	-	1	2	5
Doboj Jug		2	-	-	-	2
Kakanj		2	-	-	-	2
Maglaj		5	-	2	2	9
Olovo		3	1	-	-	4
Tešanj		10	1	-	1	12
Usora		2	-	-	-	2
Vareš		2	-	-	-	2
Visoko		4	1	2	-	7
Zavidovići		7	1	1	5	14
Zenica		32	10	2	6	50
Žepče		3	1	-	1	5
SVEGA:		74	15	8	17	114

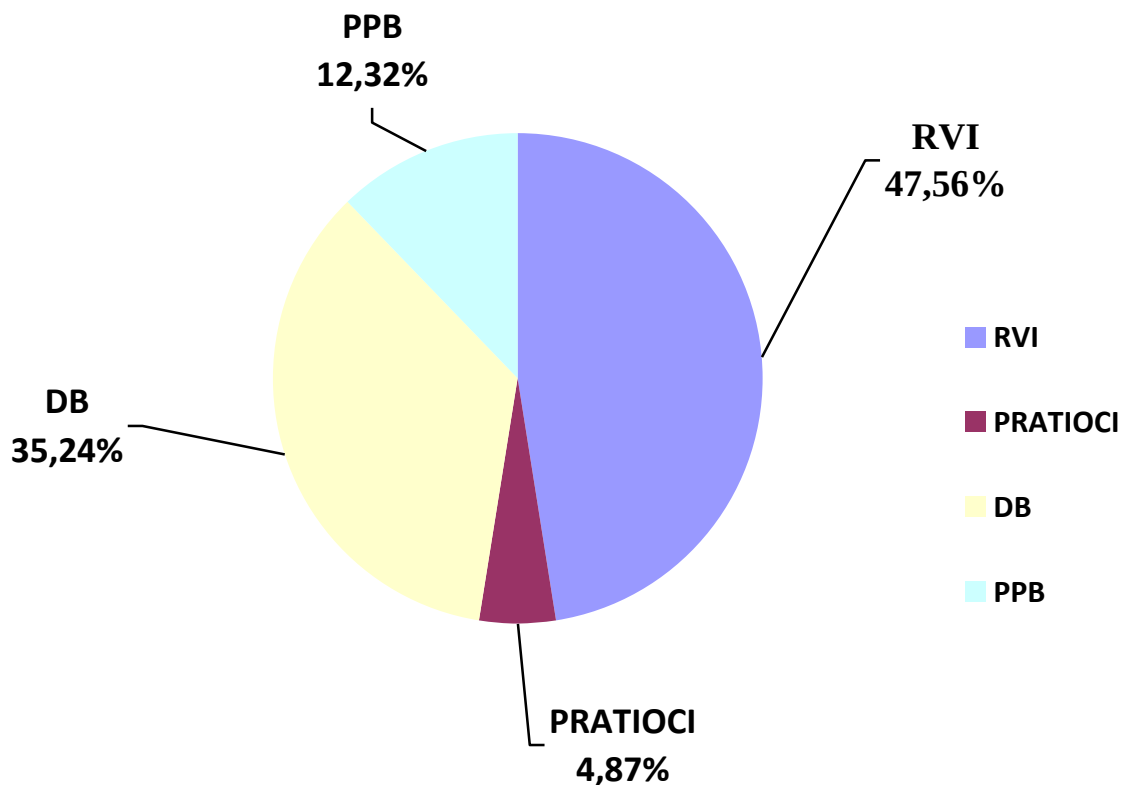
Tabela br. 4.

Odobreno banjsko-fizikalno liječenje u RRC»Ilidža« u Gradačcu

Općina	Predloženo	O D O B R E N O				
		RVI	DB	PPB	Pratioci	Svega
Breza		-	-	-	-	-
Doboj Jug		2	2	1	-	5
Kakanj		-	-	-	-	-
Maglaj		4	7	3	-	14
Olovo		-	-	-	-	-
Tešanj		15	11	5	-	31
Usora		1	1	-	-	2
Vareš		-	-	-	-	-
Visoko		-	-	-	-	-
Zavidovići		6	15	-	-	21
Zenica		1	-	-	-	1
Žepče		1	2	-	-	3
SVEGA:		30	38	9	-	77

Dijagram br. 5.

Dijagram raspodjele po kategorijama pripadnika branilačke populacije ukupno odobrenih banjsko - fizikalnih liječenja

PPB -porodice poginulih branilaca

RVI -ratni vojni invalidi

PRAT -pratioci za lica kojima je potrebna pomoć drugog lica (100% RVI I grupe)

DB -demobilizirani banjcioci

DIO PETI – ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Medicinska rehabilitacija, kao dopunski vid prava za korisnike branilačko-invalidske zaštite, i dalje u potpunosti opravdava svoju namjenu. Ovo se naročito potvrdilo uvođenjem više reda u razmatranju i odlučivanju po zahtjevima za takvo liječenje kroz donošenje nove Uredbe o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih porodica u banjsko-klimatskim lječilistima u julu 2014.godine. Dosljednom primjenom iste olakšan je rad nadležnim općinskim službama za branilačko-invalidsku zaštitu, čime se izbjegla bilo kakva improvizacija ili površnost u obradi zahtjeva za liječenje i donošenje odluka.

U zaprimanju pojedinačnih zahtjeva i njihovoj obradi u općinskim službama za branilačko-invalidsku zaštitu sada se to čini sa puno više odgovornosti i rijetki su propusti u sprovođenju Uredbom propisane procedure. U odnosu na 2015.godinu iskazana je veća potreba za medicinskom rehabilitacijom, ali su nam planirana sredstva nedovoljna. Bitno je napomenuti da je posljednjih godina u porastu broj zahtjeva DNRP i RVI sa invalidnošću preko 80% koji su po prvi put iskazali potrebu i aplicirali za banjsko-klimatsko liječenje. Uključivanjem liječnika specijalista u

razmatranje i odlučivanje o odobravanju medicinske rehabilitaciji, postignuto je da se na liječenje upućuju samo pripadnici branilačke populacije kojima je takvo liječenje potrebno, odnosno da takvo liječenje nisu mogli ostvariti po osnovu zdravstvenog osiguranja ili iz nekog drugog razloga. Ništa manje nije značajno učešće liječnika u razmatranju i odlučivanju o rehabilitaciji kada su u pitanju kontraindikacije na hidroterapiju, čime se izbjegava rizik da se pacijent sa kontraindikativnim oboljenjima uputi na medicinsku rehabilitaciju i time se pogorša njegovo zdravstveno stanje i ostvari suprotan efekat od željenog.

Prateći podatke o broju podnešenih zahtjeva za medicinsku rehabilitaciju, može se zaključiti da je i dalje iskazan veliki interes za ovim vidom liječenja iz objektivne potrebe, jer se češće pojavljuju oboljenja lokomotornog aparata, kao posljedica ratnog angažovanja.

Sredstva za banjsko-fizikalno liječenje planirana u Budžetu za 2016.godinu iznosila su 250.000,00 KM („Službene novine ZDK“ broj 2/16, od 26.02.2016. godine), a realizovano je 249.900,00 KM, odnosno 99,96 %, dok je 100,00 KM ostalo neutrošeno.

Utrošak sredstava i plaćanje po obavezama u izvještajnom periodu po lječilištima je slijedeći: JU "Aquaterrm" Olovo - realizovano 96.500,00 KM, JU "Fojnica" Fojnica - realizovano 98.345,00 KM, i JU Banja "Ilidža" Gradačac - realizovano 55.055,00 KM.

Treba naglasiti da su na medicinsku rehabilitaciju uglavnom upućivane samo one osobe kod kojih su iscrpljene sve mogućnosti medikamentoznog liječenja, fizikalnog liječenja ambulantno u općinama ili stacionarno na Odjeljenju za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Kantonalne bolnice u Zenici.

Imajući u vidu naprijed navedeno opravdana je potreba za povećanjem sredstava za banjsko-fizikalno liječenje u narednom periodu iz razloga što branilačka populacija ulazi u treću životnu dob te im je ovaj vid banjsko-fizikalnog liječenja sve potrebniji i neophodniji. Za očekivat je još veći broj zahtjeva u narednom periodu iz razloga što je KZZO Zenica umanjio budžetska sredstava za ovu namjenu za tekuću godinu i što će boračku populaciju sve više usmjeravati na ovo Ministarstvo.

MINISTAR

Fahrudin Čolaković

Broj: 13/03-2-1-37-6446/17

Datum: 19.04.2017.godine.